

Palingkweek is interessante, maar moeilijke bedrijfstak

Er is een grote vraag naar duurdere vissoorten van een hoge kwaliteit, zoals paling. Nu aan die vraag onvoldoende tegemoet kan worden gekomen via de traditionele visserij, lijkt er perspectief voor andere produktiemethoden. Palingkweek volgens het zogenaamde recirculatiesysteem is hiervan een voorbeeld. Om in deze bedrijfstak te kunnen slagen, moet echter aan heel wat voorwaarden worden voldaan. **Ofwel: het glibberige pad van de palingkweek. Een verslag van ir. P.J.G. van de Port van de Agrarische Produktgroep Bedrijfsfinanciering van de Rabo-bank, gepubliceerd in het huisorgaan van deze bank.**

Al tijden is gezocht naar mogelijkheden om het kweken van vis meer efficiënt en effectief te laten verlopen. Van oudsher werden de oplossingen 'buiten' gevonden, in meren, rivieren, vijvers, fjorden en delta's. Het scheppen van geconditioneerde omstandigheden voor de visproductie in de open lucht leverde voor sommige vissoorten - zoals forel, zalm en baars - en schelpdieren - bijvoorbeeld mosselen, oesters en garnalen - een bevredigend resultaat op. Maar aan deze vorm van extensieve visteelt kleven wel enkele bezwaren, zoals het niet constant kunnen houden van de waterkwaliteit, bedreigingen via de open lucht, een niet doeltreffende ziektebestrijding en een meestal bewerkelijke vangstmethode. Om aan deze bezwaren tegemoet te komen,

werden systemen voor 'binnen' ontworpen. Met name duurdere vissoorten als paling, meerval, tarbot en zeebrasem komen in aanmerking voor deze overdekte produktiemethoden. Paling blijkt goed te gedijen in het zogenaamde recirculatiesysteem. De paling wordt daarbij gekweekt in bassins, die gevuld zijn met water van circa 25° Celsius. Het water wordt via een bepaalde route continu rond gepompt. Tijdens het rondpompen wordt het water gezuiverd c.q. gefilterd, opdat het een constante kwaliteit behoudt. Voor het voeren van de vis wordt gebruik gemaakt van voerautomaten.

Het creëren van optimale leefomstandigheden voor de paling vereist een goed systeemontwerp en vakmanschap. Het oog van de meester speelt in het kweekproces een zeer belangrijke rol ondanks alle meetapparatuur en computergestuurde signalen. Na aanvankelijke problemen met het systeemontwerp, management en uitgangsmateriaal lijken de huidige palingkwekers op het goede pad.

VAQ

Vanaf de Bermuda's

In de palingkweek wordt sedert 1987 glasaal als uitgangsmateriaal gebruikt. Dit zeer kleine visje (gewicht circa 0,3 gram) wordt gedurende de periode januari tot april gevangen langs de westkust van Europa. De glasaal heeft er dan al een reis opzitten, die één tot twee jaar in beslag heeft genomen. Startpunt van de reis is de Sargossa Zee, een wierzee nabij de Bermuda's, het paaigebied voor de volwassen paling. Instinctief willen de geslachtrijpe palingen naar deze plek om kuit te schieten en te sterven. Als voorbereiding op deze tocht verandert de paling zelfs van een zoetwatervis in een zeevis. De glasaal die de Westeuropese kusten heeft bereikt, zal trachten de rivieren op te trekken. Op dat moment worden ze gevangen door gespecialiseerde vissers, die ze aan de viskwekers verkopen. In de kwekerij groeit de glasaal van ongeveer 0,3 gram in zes tot negen maanden uit

tot een pootaal van 5 à 10 gram. Het grote knelpunt in deze periode is het 'aan het voer krijgen' van de glasaal. Zelfs als de visjes goed gezond zijn, bedraagt de uitval in deze fase zo'n 50%.

De pootaal wordt overgezet in grotere bassins, waar de vis kan uitgroeien tot een paling van circa 125 gram. Dit eindgewicht is voldoende om de paling te roken.

Vis is in

De vraag naar vis stijgt behoorlijk. Vis past uitstekend in het op gezondheid gebaseerde voedingspatroon van de huidige consument. Vis is in! De producenten van duurdere vissoorten willen inspelen op deze trend door te wijzen op de kwaliteit van deze vissen. Tegenover de groeiende vraag staat een stagnerend aanbod, met name door beperking van de vangstmogelijkheden en overbevissing. Sedert 1984 is er een dalende tendens te bespeuren in de aan-

SILVERCUP VISVOER
VOOR BETERE RESULTATEN

FISH-TECH-HAASTRECHT B.V.

telefoon 01821 - 2508
telefax 01821 - 2608

voer van paling uit de Nederlandse binnenwateren. De tabel over de IJsselmeeraanvoer van aal illustreert dit.

IJsselmeeraanvoer aal

	x 1000 kg	x f 1000
1980	664	7603
1981	723	7654
1982	842	8200
1983	935	9747
1984	695	8136
1985	681	7918
1986	721	8077
1987	538	7125
1988	461	6361
1989	563	7506

Bron: Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

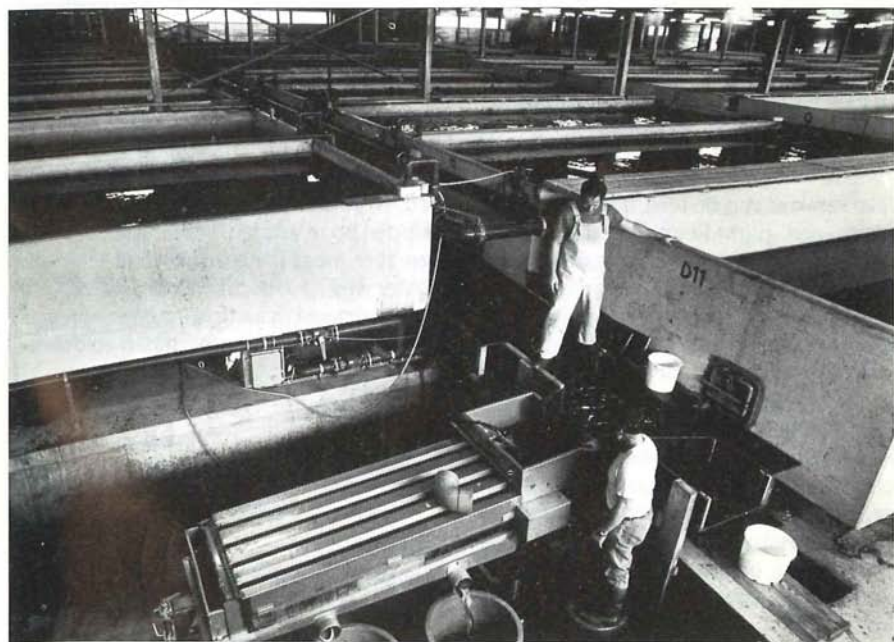
Viskwekers maken dankbaar gebruik van de ruimte tussen de toenemende vraag en het stagnerende aanbod. Ondernemers uit

andere sectoren tonen belangstelling voor deze bedrijvigheid. De interesse vanuit de hoek van de vissers neemt langzamerhand toe, ook al omdat door het visserijbeleid de werkgelegenheid in de zeevisserij terugloopt.

De laatste jaren is er ook vanuit de agrarische sector een groeiende belangstelling voor de viskweek. Nogal wat agrariërs stuiten bij hun speurtocht naar alternatieve teelten op deze nieuwe bedrijfstak. Op het eerste gezicht lijkt deze activiteit wonderwel te passen in een nieuw te concipiëren bedrijfsopzet. Grond, een gebouw en arbeid zijn immers voorhanden. Maar na een verdere verdieping in het onderwerp aquacultuur haken de meeste agrariërs af, omdat de visteelt, en in het bijzonder de palingteelt, een zeer complex geheel blijkt te zijn.

Managementkwaliteiten

Om een palingkwekerij goed te kunnen

VAQ

runnen, zijn een drietal factoren van groot belang: het systeemontwerp, het vakmanschap en het ondernemerschap. De manager/kweker moet ervoor zorgen dat jaarlijks voldoende kilo's paling per vierkante meter bedrijfsoppervlak worden geproduceerd.

De huidige, grotere systemen hebben geen last meer van kinderziektes en worden geleverd met technische en teeltechnische begeleiding. Desondanks worden er hoge eisen gesteld aan de aspirant-kweker, mede gelet op de hoogte van de investeringen. De gemiddelde kwekerij levert jaarlijks zo'n 25 ton paling. Voor een dergelijk bedrijf moet gerekend worden met een investering van circa f 50,- per kilogram paling. Al met al hebben we het dus over een investering van ruimschoots meer dan één miljoen gulden.

Van starters in deze nieuwe bedrijfstak wordt verwacht dat ze teeltechnische kennis en inzicht hebben. Naast een oriëntatiecursus in visteelt is een diepgaande kennis van de aquacultuur onontbeerlijk. Die kennis kan worden opgebouwd via stages, studiereizen, bedrijfsbezoeken, literatuurstudie en dergelijke. In de startfase is teeltechnische ondersteuning door de installateur onmisbaar gebleken.

Mede met het oog op het kapitaalintensieve karakter van de teelt dient de ondernemer een ruim financieel-economisch inzicht te hebben. In de opstart- en opbouwfase zullen liquiditeitsspanningen optreden; een groot deel van de opbrengsten bestaat dan immers uit 'aanwas', terwijl de kosten gewoon doorlopen. Het opbouwen van een voldoende visvoorraad, de zogenaamd standing stock, is noodzakelijk om de continuïteit van het bedrijf op lange termijn te garanderen en om het teeltsysteem een constante belasting te geven. In het totale teeltsysteem dient een biologisch evenwicht te ontstaan, waardoor het geheel optimaal gaat functioneren.

Perspectief

Palingrokers, handelaren en consumenten zijn zeer te spreken over de gehele kwaliteit, rendement, hardheid en smaak van de kweekpaling. Een voordeel is bovendien de garantie dat de kweekpaling een schone vis is. Door al die positieve factoren is de palinghandel bereid een hoge prijs te betalen, op dit moment zo'n f 19,- per kilo.

De paling is in ons land een bekende en gewilde vis. Wie kent niet de gerookte IJsselmeerpaling. Jaarlijks worden er grote hoeveelheden paling geïmporteerd. De Nederlandse binnenvisserij kan slechts voor een derde deel aan de binnenlandse vraag voldoen. Door overbevissing en door de geringe glasaalintrek op de Nederlandse rivieren en meren zal het binnenlandse aanbod zelfs verminderen.

Op grond van de verhouding tussen vraag en aanbod lijkt er dus een goed perspectief voor de palingkweek. Een subsidieregeling van de EG ter ondersteuning van de aquacultuur-ontwikkeling en de borgstellingsmogelijkheden voor visteeltprojecten van het Borgstellingsfonds voor de Landbouw lijken een extra stimulans om in de palingkwekerij te stappen. Desondanks zijn er regelmatig potentiële palingkwekers die hun plannen niet doorzetten. Het eigen vermogen is vaak onvoldoende om mogelijke klappen op te vangen. We hebben het over een zeer moeilijke en risicovolle teelt, die echter wel perspectief kan bieden voor ondernemers die aan zware eisen van vakmanschap en ondernemerschap voldoen. •